

Sygn. akt I ZO 36/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

w sprawie z wniosku obrońcy W. H. - sędziego Sądu Okręgowego w G. oraz W. S. - sędziego Sądu Apelacyjnego w K., o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności (sprawa oznaczona sygnaturą I ZB 34/22), po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 29 grudnia 2022 r., **wniosku sędziego Sądu Najwyższego Jolanty Frańczak**, z dnia 10 listopada 2022 r., o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. I ZB 34/22, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku SSN Jolanty Frańczak o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 34/22.

UZASADNIENIE

Zgodnie z zarządzeniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2022 r., w dniu 3 listopada 2022 r. przeprowadzono losowanie składu orzekającego do rozpoznania wniosku o zbadanie spełniania przez sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności, zarejestrowanego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. akt I ZB 34/22.

Losowanie przeprowadził Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności, który stwierdził, że w drodze losowania ukształtował się następujący skład orzekający: SSN Małgorzata Manowska (Przewodniczący), SSN Rafał Malarski (sprawozdawca), SSN Jolanta Frańczak, SSN Michał Laskowski, SSN Jacek Widło. W drodze losowania wyznaczono zastępców członków składu

orzekającego, w osobach: SSN Igora Zgolińskiego oraz SSN Barbary Skoczkovskiej.

W dniu 10 listopada 2022 r. SSN Jolanta Frańczak złożyła wniosek, w którym zawarte zostało żądanie wyłączenia jej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 34/22.

W uzasadnieniu pisma SSN Jolanta Frańczak wskazała, że zasadnicze zarzuty obrońcy zawarte we wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Motuka wymogów bezstronności i niezawisłości, dotyczą wadliwości procesu przy powołaniu sędziów, w tym udziału Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Sędzia SN Jolanta Frańczak wskazała, że zarzuty dotyczące wadliwego procesu nominacji sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, w składzie przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., zostały także zawarte we wniosku SSN Kamila Zaradkiewicza, złożonego na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym w sprawie II PUB 2/22 o stwierdzenie, że jako członek składu orzekającego w sprawie II PUO 9/21, nie spełnia ona wymogów niezawisłości i bezstronności.

W ocenie SSN Jolanty Frańczak w sprawie zaistniały zatem okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności, a ponadto wpływać na jej uprawnienia jako strony w sprawie II PUB 2/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza okoliczności przytoczonych w piśmie SSN Jolanty Frańczak nie pozwalają na przyjęcie, iż w realiach sprawy I ZB 34/22, zachodzą przesłanki do wyłączenia jej od udziału w tej sprawie.

Żądanie w przedmiocie wyłączenia ze składu orzekającego SSN Jolanta Frańczak sformułowała na podstawie art. 41 k.p.k.

Zaznaczyć w tym miejscu wypada, że sędzia wyznaczony do rozpoznania danej sprawy powinien powiadomić o okoliczności, która mogłaby uzasadniać jego wyłączenie na wniosek strony i stanowić podstawę ewentualnego zarzutu dotyczącego braku bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy. Podkreślić jednak

należy, że końcowa ocena czy konkretna okoliczność stanowi podstawę wyłączenia, nie należy do informującego o jej istnieniu sędziego, lecz do weryfikującego jego oświadczenie sądu, który w trybie określonym w przepisie art. 42 k.p.k., dokonuje kontroli zasadności żądania sędziego w konkretnym układzie faktycznym (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt V KK 386/10, LEX nr 846185 i z dnia 29 lutego 2016 r., sygn. akt SNO 82/15, LEX nr 2023791).

Wyłączenie z mocy prawa od udziału w sprawie następuje natomiast jedynie w sytuacji wystąpienia okoliczności określonych w art. 40 k.p.k. Żądanie sędziego nie stanowi stricte wniosku o jego wyłączenie, gdyż kodeks postępowania karnego czynności te określa odmiennie. Powyższe rozumieć należy bowiem jako oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 42.).

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Według natomiast art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony, przy czym sądem właściwym do orzekania w kwestii wyłączenia sędziego jest sąd, który rozpoznaje daną sprawę (art. 42 § 4 k.p.k.).

W orzecznictwie podkreśla się, iż owa wątpliwość nie może być jedynie hipotetyczna, lecz nosić cechy realnej i konkretnej, a nadto istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z.4, poz. 4). Za podstawę do wyłączenia sędziego uznaje się przy tym każdą uprawdopodobnioną okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, tj. zarówno wynikającą ze sfery życia prywatnego, czy ze sfery urzędowej, jak również trwałe powiązania sędziego ze stroną albo jej pełnomocnikiem typu przyjaźń, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów, przy czym „sporadyczne kontakty na linii stricte zawodowej nie powodują konieczności wyłączenia sędziego” (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt III KK 351/14, LEX nr 1665591).

Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Jednocześnie w orzecznictwie akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym „co do odbioru zewnętrznego, z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu”, eliminując „wszystkie te sytuacje, w których wątpliwości wobec bezstronności byłyby pochope lub nieprawdziwe i łatwo można byłoby tego dowieść” (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., sygn. akt III KK 257/08, LEX nr 532400).

W złożonym oświadczeniu SSN Jolanta Frańczak wskazała, że zarzuty dotyczące wadliwego procesu nominacji sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, w składzie przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., zostały zawarte we wniosku SSN Kamila Zaradkiewicza, złożonego na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w sprawie o sygnaturze II PUB 2/22, o stwierdzenie, że jako członek składu orzekającego w sprawie o sygnaturze II PUO 9/21, nie spełnia ona wymogów niezawisłości i bezstronności.

W ocenie Sądu Najwyższego okoliczności przedstawione w oświadczeniu SSN Jolanty Frańczak nie wskazują na to, iż mogą one wzbudzić u przeciętnego i rozsądnie rozumującego obserwatora procesu uzasadnioną wątpliwość co do istnienia w niniejszej sprawie, czyli w sprawie o sygnaturze I ZB 34/22, kierunkowego nastawienia sędziego, czy to do uczestników, czy też do przedmiotu postępowania.

Złożone przez SSN Jolantę Frańczak oświadczenie, ma charakter informacji co do okoliczności będącej przedmiotem innego postępowania, w innej sprawie, nie powiązanej ze sprawą o sygn. akt I ZB 34/22, do której składu orzekającego, SSN Jolanta Frańczak została wyznaczona w drodze losowania.

Pismo SSN Jolanty Frańczak nie zawiera w swej treści przywołania takich faktów, które uzasadniałyby jej wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy. Nie sposób bowiem uznać, że bezstronność sędziego Sądu Najwyższego podważa okoliczność złożenia wobec niego wniosku na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w innej sprawie. Fakt, że we wniosku, na który powołuje się SSN Jolanta Frańczak, wskazano na okoliczności związane z procedurą powołania jej na stanowisko sędziego SN nie przesądza, w kontekście niniejszej sprawy, iż ma Ona z tego powodu góry określony pogląd, czy krytyczny stosunek do wnioskodawcy w sprawie o sygnaturze I ZB 34/22, bądź do osoby SSN Marka Motuka, który podlega procedurze badania bezstronności i niezawisłości właśnie w sprawie I ZB 34/22. Okoliczność ta nie ma również wpływu na uprawnienia SSN Jolanty Frańczak jako strony w sprawie o sygn. akt II PUB 2/22.

Kwestia zarzutów podniesionych we wniosku SSN Kamila Zaradkiewicza, złożonego na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym w sprawie II PUB 2/22, nie stanowi, ze swej istoty, uprawdopodobnionej okoliczności determinującej stwierdzenie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności SSN Jolanty Frańczak w sprawie o sygnaturze akt I ZB 34/22. W tej sprawie nie sposób dostrzec przejawów subiektywnej stronniczości, jak również brak jest podstaw do uznania, że istota wcześniej składanych wniosków o zbadanie spełniania przez SSN Jolantę Frańczak wymogów niezawisłości i bezstronności - w relacji z przedmiotem rozstrzygania w niniejszej sprawie - stwarzają zagrożenie dla bezstronności orzekania lub mogą takie wrażenie wywołać w odbiorze zewnętrznym.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[as]